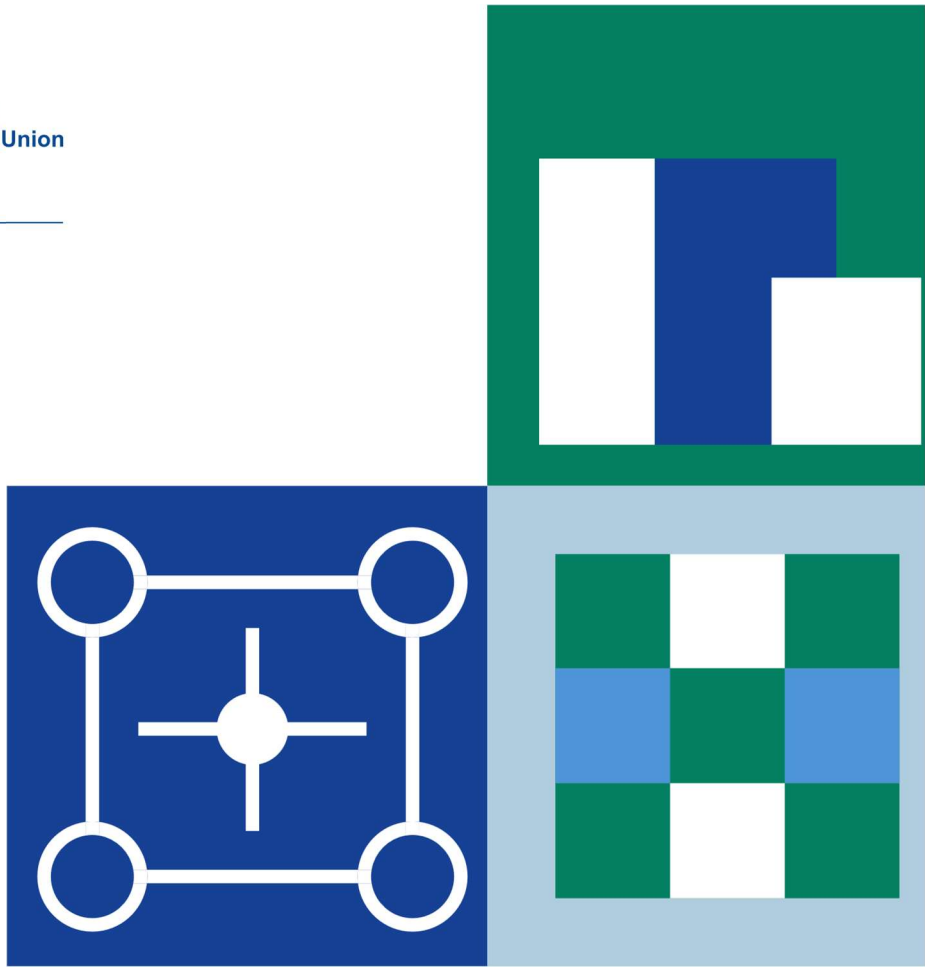
Interreg
Co-funded by the European Union
North-West Europe

DeCarb-Pro

AAN DE SLAG MET CO_2 BEPRIJZING

Een praktische gids voor decentrale overheden

Actieplan voor CO_2 beprijzing in Nederland

Juli 2026

Content

Introductie....3
Stappen van het Actieplan....4
1. Het begin: het concept CO_2-beprijzing in inkoop begrijpen....4
2. De basis: beleid voor CO_2-beprijzing....5
3. Welke tools en methodes zijn er beschikbaar in Nederland?....7
4. Samenwerking met nationale netwerken en voorlopers....8
5. Implementatie....9
6. Volgende stappen: gebruik de DeCarb-Pro strategie....11

Introductie

Actieplan voor CO_2 beprijzing in Nederland

Om klimaatverandering tegen te gaan, is het belangrijk om keuzes te maken die niet alleen op korte termijn, maar ook in de toekomst voordelen opleveren. CO_2-beprijzing helpt overheden om bij het maken van beleid, het uitvoeren van projecten en het inkopen van producten en diensten rekening te houden met de maatschappelijke kosten van CO_2-uitstoot. Zo kunnen duurzame keuzes beter worden afgewogen en aantrekkelijker worden gemaakt.

Dit document is bedoeld om Nederlandse decentrale overheden op weg te helpen bij de invoering van CO_2-beprijzing in beleid, projecten en publieke aanbestedingen. Het is ontwikkeld in het kader van het Europese Interreg project DeCarb-Pro[1].

Het actieplan biedt een praktische eerste leidraad voor overheden die met CO_2-beprijzing aan de slag willen. Het beschrijft de belangrijkste stappen die nodig zijn om CO_2-beprijzing succesvol te implementeren en biedt daarmee een overzichtelijke routekaart voor organisaties die nog aan het begin van dit traject staan.

Dit document geeft een algemene indicatie van de stappen die u kunt zetten. De concrete invulling hangt af van de ambities, organisatie en context van uw eigen overheid. Wilt u meer weten over de toepassing van CO_2-beprijzing of sparren over de mogelijkheden voor uw organisatie? Neem dan contact op met ons project via decarb-pro@klimaatverbond.nl of neem contact op met de auteurs:

Gemeente Amsterdam

Erik Theissing (E.Theissing@amsterdam.nl)

Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen

Michiel van der Hagen (michiel.van.der.hagen@gmr.nl)

Stichting Klimaatvriendelijk Aanbesteden & Ondernemen

Thijs Wentink (thijs.wentink@skao.nl)

Klimaatverbond Nederland

Maya Verlinden (maya.verlinden@klimaatverbond.nl)

[1] Meer over het project op: DeCarb-Pro

Stappen van het Actieplan

1. Het begin: het concept CO_2-beprijzing in inkoop begrijpen

CO_2-beprijzing is in wezen eenvoudig. Het houdt in dat er een financiële prijs wordt toegekend aan de uitstoot van broeikasgassen. Het uitgangspunt is dat vervuiling niet gratis is, omdat CO_2 uitstoot in de toekomst veel schade veroorzaakt. Het draagt bij aan klimaatverandering en brengt daarmee kosten voor de samenleving met zich mee. Hoe meer CO_2 er wordt uitgestoten, hoe hoger deze kosten. Door een prijs aan deze uitstoot te verbinden, worden die maatschappelijke kosten zichtbaar en kunnen ze worden meegewogen in financiële afwegingen. Zo ontstaat een prikkel om de uitstoot te verminderen en worden duurzame alternatieven aantrekkelijker.

Het toepassen van CO_2-beprijzing bij inkoop en aanbestedingen hoeft niet ingewikkeld te zijn. Vaak is de informatie die nodig is voor een eerste berekening al beschikbaar. Inkoopteams kunnen daardoor beginnen met eenvoudige toepassingen en van daaruit ervaring opbouwen. Het onderstaande voorbeeld van een schoolplein laat zien hoe zelfs een eenvoudige berekening kan leiden tot een andere afweging tussen twee opties die op het eerste gezicht ongeveer even duur zijn.

Voorbeeld: workshop over nieuwe of gebruikte bestrating

Tijdens een workshop van DeCarb-Pro gingen deelnemers aan de slag met een praktijkvoorbeeld: het opnieuw bestraten van een bestaand schoolplein. De directe kosten van het hergebruiken van de bestaande bestrating bleken ongeveer even hoog als die van nieuwe bestrating. Als je alleen naar de aanschafkosten kijkt, lijkt de keuze dan ook voor de hand te liggen: “Als nieuwe stenen evenveel kosten als hergebruikte stenen, dan kiezen we natuurlijk voor nieuw. Wie zou dat niet doen?”

Maar toen ook de klimaatimpact werd meegerekend, ontstond een ander beeld. Met bestaande gegevens en een eenvoudige berekening ontdekten de deelnemers dat de maatschappelijke kosten van de CO_2-uitstoot bij nieuwe bestrating ongeveer € 30.000 hoger lagen dan bij hergebruik van de bestaande materialen.

Dit voorbeeld laat zien wat CO_2-beprijzing in de praktijk kan opleveren. Kosten die normaal gesproken buiten beeld blijven, worden zichtbaar en kunnen worden meegewogen bij de keuze. Zo ontstaat een completer beeld van de werkelijke kosten en kunnen verschillende inkoopopties beter met elkaar worden vergeleken.

2. De basis: beleid voor CO_2-beprijzing

Voordat CO_2-beprijzing wordt toegepast binnen inkoop, is het belangrijk om eerst in kaart te brengen wat er al bestaat. Dit hoofdstuk gaat in op het bestaande beleid en de wet- en regelgeving die het kader vormen voor CO_2-beprijzing en duurzamere publieke inkoop in Ierland. Door hier te beginnen, kan worden voortgebouwd op bestaande verplichtingen en initiatieven, in plaats van een aanpak vanaf nul te ontwikkelen.

De Nederlandse overheid heeft zich middels het Nationaal plan Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen om duurzaam inkopen als een effectief instrument in te zetten om CO_2-uitstoot, milieu-impact en grondstoffengebruik te helpen reduceren, om een inclusieve arbeidsmarkt te realiseren en om misstanden voor mens en milieu aan te pakken in internationale ketens. Onder het Manifest Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen (MVOI) hebben zich inmiddels 129 partijen verenigd[2]. Vanwege dit succes is het Manifest onlangs vijf jaar verlengd tot en met 2030.

Klimaatakkoord van Parijs

Het Klimaatakkoord van Parijs is de eerste echte wereldwijde overeenkomst om de klimaatcrisis te bestrijden. In 2015 sloten 195 landen en de Europese Unie één overkoepelend akkoord dat de opwarming van de aarde tot ver onder twee graden Celsius moet houden, met als doel 1,5 °C. De landen hebben afgesproken hun emissies terug te dringen op basis van klimaatactieplannen. Regeringen moeten de actieplannen om de 5 jaar bekend maken, met steeds ambitieuzere streefcijfers.

Voor het behalen van de 2° C-doelstelling in 2050 zal de Nederlandse CO_2 uitstoot moeten zijn gedaald met zo'n 85-95% ten opzichte van 1990. Voor de 1,5 ° C-doelstelling komt dit neer op een emissiereductie van meer dan 100%.[3]

Het Klimaatakkoord erkent de cruciale rol van 'carbon pricing' bij het realiseren van de klimaatdoelen, maar werkt dit niet verder uit.

ETS2

De Europese Unie voert het nieuwe CO_2-emissiehandelssysteem voor gebouwen en wegvervoer (ETS2) in op 1 januari 2028. Dit is een uitstel van één jaar ten opzichte van de oorspronkelijk geplande startdatum in 2027. Het ETS-2 gaat over CO_2-emissies van alle brandstoffen in de gebouwde omgeving, wegvervoer en overige sectoren. Onderzoek van PBL naar de effecten geeft aan: 'De prijs van benzine, diesel en aardgas zal hierdoor stijgen. Hoewel beprijzing een essentieel onderdeel is van effectief klimaatbeleid kleven er aan dit instrument ook risico's.'[4]

Voor gemeentes is het directe risico dat zij ook voor de CO_2-uitstoot van brandstoffen in hun eigen gebouwen en wagenpark moeten betalen. Dit geldt voor zover er geen groen wordt ingekocht en geen elektrische voertuigen worden gebruikt. Andere gevolgen voor gemeentes zitten in de ondersteuning van kwetsbare huishoudens. Denk hierbij aan het inzetten van 'fix-teams' en het verduurzamen van huurwoningen.

Variatie in gehanteerde CO_2-prijzen

Er zijn flinke verschillen in de hoogte van de door diverse overheden gehanteerde interne CO_2-prijzen. Bepalend hierbij is vooral of uitgegaan wordt van preventiekosten, marginale reductiekosten of van maatschappelijke schadekosten.

Bij de **efficiënte CO_2-prijs** benadering wordt de CO_2-prijs bepaald door de kosten om de vastgestelde CO_2-reductiedoelstellingen te behalen. Het Planbureau voor de Leefomgeving is bij de in 2025 opgestelde 'Verkenning Welvaart en Leefomgeving 2025' bijvoorbeeld uitgegaan van preventiekosten om tot een efficiënte CO_2-prijs te komen. Deze verkenning schetst verschillende scenario's met bijbehorende efficiënte CO_2-prijzen. Deze prijzen variëren per scenario, aangezien ze afhankelijk zijn van het tempo waarin CO_2-reducties wordt gerealiseerd. De

[2] PIANOo. (2023). *Manifest Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen 2022–2025* (pp. 3-9). https://www.pianoo.nl/sites/default/files/media/documents/2023-06/Manifest%20Maatschapplijk%20Verantwoord%20Opdrachtgeven%20en%20Inkopen%202022-2025-V2.pdf
[3] https://www.pbl.nl/publicaties/wat-betekent-het-parijsakkoord-voor-het-nederlands-langetermijn-klimaatbeleid
[4] https://www.pbl.nl/publicaties/het-ets2-en-de-gevolgen-voor-nederlandse-huishoudens

CO_2-prijzen zijn bedoeld voor het waarderen van CO_2-effecten van beleid en projecten binnen de verschillende scenario's, bijvoorbeeld in maatschappelijke kosten-batenanalyses (MKBA's). Voor 2025 variëren de prijzen van € 94 tot € 274 per ton CO_2.

Bij de **marginale reductiekosten of preventiekosten (Marginal Abatement Costs, MAC)** wordt gekeken naar de extra kosten om één aanvullende ton CO_2 te reduceren. Deze methode wordt veel gebruikt in Europese analyses van CO_2-beprijzing en klimaatbeleid, vaak gericht op specifieke sectoren, technologieën of reductiemaatregelen. Hiermee kan worden bepaald welke reductiemogelijkheden het meest kosteneffectief zijn en welke CO_2-prijs nodig is om verdere emissiereducties te stimuleren. De methode ligt ook ten grondslag aan de economische werking van CO_2-beprijzing, zoals het Europese emissiehandelssysteem (EU ETS). In een ideale, kostenefficiënte markt is de CO_2-prijs gelijk aan de marginale reductiekosten.

Bij een prijs gebaseerd op de **maatschappelijke schadekosten (Social Cost of Carbon, SCC)** wordt uitgegaan van de geschatte maatschappelijke schade van klimaatverandering als gevolg van de uitstoot van één extra ton CO_2. Klimaatverbond Nederland berekende bijvoorbeeld in 2023 in het adviesrapport 'Rekening houden met de Toekomst'[5] op basis van inzichten van het Duitse Umweltbundesamt, een ondergrens van € 875 per ton aan maatschappelijke schadekosten voor de provincie Utrecht. In 2026 verhoogde de Provincie Utrecht haar interne CO_2-prijs naar € 1.175 per ton, inclusief een risico-opslag voor mogelijke kantelpunten in het klimaat.[6] In 2026 kwam het Umweltbundesamt bij een geactualiseerde berekening uit op een prijs van € 990 per ton CO_2 (prijspeil 2025), waarbij het welzijn van huidige en toekomstige generaties even zwaar wordt gewogen. [7]

In het kort, preventiekosten geven de kosten van extra CO_2-reductie weer, terwijl de efficiënte CO_2-prijs de kosten weerspiegelt van het behalen van een specifieke klimaatdoelstelling. De SCC geeft daarentegen de maatschappelijke schade van CO_2-uitstoot weer. Door MAC en SCC te vergelijken, kan worden bepaald hoe ambitieus klimaatdoelen zouden moeten zijn. De efficiënte CO_2-prijs geeft vervolgens de marginale kosten weer om die doelen te behalen.

CSRD

De Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD) is een Europese richtlijn. CSRD verplicht bedrijven om transparant te zijn over de impact van bedrijfsactiviteiten op duurzaamheidsthema's. [8] CSRD is (nog) niet verplicht voor lokale overheden, maar kan wel worden gebruikt als raamwerk voor duurzaamheidsrapportage, zie bijvoorbeeld de Handreiking Duurzaamheidsrapportage en -verantwoording voor decentrale overheden (VNG, 2024). Lokale overheden kunnen ook met CSRD te maken krijgen doordat hun leveranciers informatie nodig hebben: overheden zijn dan ketenpartners van de leverancier.

Lokale overheden kunnen CSRD, of andere duurzaamheidsrapportages of CO_2-Managementsystemen zoals de CO_2-Prestatieladder, gebruiken om inzicht te krijgen in hun impact op natuur en maatschappij. De CO_2-impact is hier een belangrijk onderdeel van; zie ook stap F.1 van de DeCarb-Pro strategie. Voor de volgende stap, het daadwerkelijk reduceren van CO_2-uitstoot van jouw organisatie, kan CO_2-beprijzing helpen.

[5] https://klimaatverbond.nl/publicatie/rekening-houden-met-de-toekomst-afwegingskader-voor-co2e-in-provinciaal-beleid/
[6] https://klimaatverbond.nl/nieuws/co%E2%82%82-prijs-provincie-utrecht-verhoogd/
[7] https://www.umweltbundesamt.de/en/topics/economics-consumption/greenhouse-gas-emissions
[8] https://www.rvo.nl/onderwerpen/csrd

3. Welke tools en methodes zijn er beschikbaar in Nederland?

Voordat CO_2-beprijzing binnen inkoop wordt toegepast, is het nuttig om inzicht te krijgen in de beschikbare instrumenten en methoden en hoe deze verschillende soorten beslissingen kunnen ondersteunen. Voorbeelden uit Noordwest-Europa zijn gebundeld in de CO_2 Pricing Inventory , die een overzicht biedt van bestaande benaderingen en praktische toepassingen. Dit hoofdstuk bouwt daarop voort en gaat dieper in op instrumenten en methoden die specifiek relevant zijn voor de Nederlandse context, om organisaties te helpen bepalen welke aanpak in de praktijk toepasbaar is.

In Nederland worden twee instrumenten gebruikt voor het toerekenen van de maatschappelijke kosten van CO_2-uitstoot en voor duurzaamheidsdoelstellingen:

1. Schaduwprijzen in interne besluitvorming

Om schaduwprijzen mee te nemen in interne besluitvorming worden twee verschillende methoden gebruikt, gebaseerd op preventiekosten of op een sociale kosten-batenanalyse (SCBA). De provincie Utrecht voert bijvoorbeeld SCBA's uit voor infrastructuurprojecten. (Zie p. 26 van de CO_2 pricing inventory)

2. Milieukostenindicator (MKI)

De Milieukostenindicator (MKI) is een schaduwprijs om de negatieve effecten te kwantificeren die een product op het milieu heeft. De MKI wordt bijvoorbeeld gebruikt binnen de gemeente Amsterdam.

Beschikbare instrumenten om CO_2-prestaties mee te wegen bij aanbestedingen in Nederland zijn:

Instrument 1 – Gebruik van de CO_2-Prestatieladder in aanbestedingen

De CO_2-Prestatieladder is een eenvoudig en effectief instrument dat CO_2-reductie en innovatie stimuleert. Het helpt overheden om duurzaam in te kopen en een aanzienlijke klimaatimpact te realiseren door duurzame bedrijven een gunningsvoordeel te bieden. Het fungeert zowel als aanbestedingsinstrument als CO_2-Managementsysteem.

Gecertificeerde organisaties krijgen een gunningsvoordeel in de beoordelingsfase van aanbestedingen. Met een certificaat op de Ladder behalen organisaties een concreet concurrentievoordeel tijdens het aanbestedingsproces. Hoe hoger het niveau dat een organisatie op de CO_2-Prestatieladder een aanbesteding uitvoert, hoe groter het gunningsvoordeel. De aanbestedende dienst bepaalt hoeveel gunningsvoordeel een organisatie op elk niveau van de Ladder kan ontvangen.

De CO_2-prestatieladder wordt bij aanbestedingen gebruikt door meer dan 300 aanbestedende diensten in Nederland en meer dan 8000 bedrijven zijn gecertificeerd op de CO_2-prestatieladder. Zie voor voorbeelden: Blog, nieuws en projecten - CO_2-prestatieladder

Instrument 2 – Gebruik van de MKI bij aanbestedingen

De MKI kan ook worden gebruikt in aanbestedingen. De milieukostenindicator (MKI) is een methode om de milieu-impact binnen de grond-, weg- en waterbouw (GWW) te berekenen. De milieukostenindicator (MKI) is een eenduidige rekenmethode, waarmee je de totale milieu-impact van een product of project objectief kunt beoordelen en vergelijken. Je berekent allemaal op dezelfde manier de milieukosten. In de uitkomst worden de milieukosten uitgedrukt in euro's (€MKI). Dit zijn de kosten die nodig zijn om de negatieve milieueffecten van een product, proces of project te herstellen of te compenseren. Hoe lager de MKI, hoe duurzamer het product of project. Door de MKI op te nemen in het inkoopproces, bijvoorbeeld als gunningscriterium, maak je de milieu-impact meetbaar en vergelijkbaar.

Hier kan een maximaal toegestane ECI worden opgenomen als aanbestedingseis en worden opgenomen in het definitieve contract, inclusief contractboetes mocht de ECI afwijken van de door de aannemer aangeboden ECI. Voor een duidelijke omschrijving van de reikwijdte kan de opdrachtgever (de gemeente) een referentie-ECI-berekening bij de aanvraag voegen. Alle inschrijvers moeten dezelfde scope hanteren in hun ECI-berekening. Naar verwachting zal vanaf 2027 nationale regelgeving de 'sturende MKI' toepassing van milieuprestatie-eisen of het toepassen van de MKI als gunningscriterium verplichten. Zie p. 32-33 van de DeCarb-Pro strategy.

Instrument 3 – Gebruik van een interne prijs voor CO_2-uitstoot

Het gebruik van een interne prijs voor CO_2-uitstoot kan dienen als richtlijn voor duurzame investeringen. Het doel van de interne CO_2 -prijs is inzicht te verschaffen in de maatschappelijke kosten van een investering. Met dit inzicht zijn beslissingen te nemen die niet alleen gebaseerd zijn op de economische kosten, maar ook op de maatschappelijke kosten. De interne CO_2 -prijs wordt gebruikt om inzicht te krijgen in de kosten van het uitstoten van CO_2, maar wordt (nog) niet gebruikt om daadwerkelijke economische kasstromen te genereren. Het is een instrument om informatie te verschaffen aan de besluitvormers, om opties goed te kunnen vergelijken.

4. Samenwerking met nationale netwerken en voorlopers

Bij het invoeren van CO_2-beprijzing hoeven gemeenten en andere lokale overheden niet zelf het wiel uit te vinden. Door gebruik te maken van de kennis en ervaring van anderen, kunnen zij CO_2-beprijzing eenvoudiger en effectiever toepassen. Samenwerking met landelijke netwerken, andere overheden en brancheorganisaties biedt toegang tot bestaande kennis en werkwijzen. Ook helpt het om dubbel werk te voorkomen en gezamenlijk nieuwe toepassingen te ontwikkelen en te testen. Zo draagt samenwerking bij aan een meer eenduidige toepassing van CO_2-beprijzing.

Nederland beschikt over diverse netwerken waarin overheden kennis en ervaringen uitwisselen over CO_2-beprijzing. Ook zijn er voorlopers binnen decentrale overheden op het gebied van CO_2-beprijzing. Wanneer een organisatie overweegt hiermee aan de slag te gaan, is het waardevol om gebruik te maken van deze bestaande kennis en expertise. Binnen deze netwerken is al veel ervaring opgedaan met de ontwikkeling en toepassing van CO_2-beprijzing in beleid en aanbestedingen. Relevante netwerken en organisaties zijn:

Netwerken:

- PIANOo
- Community of Practice CO_2 beprijzing (Klimaatverond Nederland en Provincie Utrecht)
  Traject met voorlopende overheden dat gericht is op a) harmonisatie en uniformering van CO_2-prijzen en -beprijzingstools (grondslagen en rekenmethoden) en b) de wijze van toepassen van CO_2-beprijzing bij investeringen en inkopen & aanbesteden. Hierbij is afstemming met de Community of Practice.
  - Aan het traject nemen o,a. deel de provincie Utrecht, gemeente Amsterdam, gemeente Den Haag en Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen.
- Urban Agenda Partnership – Sustainable Procurement (Gemeente Haarlem)

Koplopers:

- Partners binnen DeCarb-Pro; gemeente Amsterdam, Groene Metropool Regio Arnhem-Nijmegen, HIER
- Provincie Utrecht
- Provincie Noord-Holland
- Gemeente Enschede
- Gemeente Den Haag
- Waterschap Amstel, Gooi en Vecht
- Unie van Waterschappen
- Private partijen zoals ASR (Hoe maak je CO_2 écht onderdeel van je besluitvorming?), AkzoNobel, Unilever, Shell (https://klimaatverbond.nl/ons-werk/CO_2-beprijzing/de-praktijk/)

5. Implementatie

Het concept van CO_2-beprijzing is nu duidelijk, evenals de relevante beleidskaders, tools, methoden, netwerken en koplopers in Nederland. De volgende stap is de implementatie binnen de eigen organisatie.

Aan de hand van Nederlandse praktijkvoorbeelden laten we zien welke stappen daarvoor kunnen worden gezet.

Inzicht in scope 1,2,3:

De gemeente Arnhem heeft zich als eerste gemeente in Nederland weten te certificeren op niveau 5 (inmiddels trede 2) van de CO_2 Prestatieladder. Om dit kunnen bereiken heeft de gemeente een klimaatplan opgesteld waarin de vastgestelde doelen voor de komende jaren zijn gepubliceerd. In het klimaatplan vind je ook de ketenanalyses terug. Met deze ketenanalyses heeft Arnhem inzicht in haar scope 3 emissies naast haar uitstoot in scope 1 en 2. Elk half jaar stelt Arnhem daarmee haar CO_2 footprint vast en werken die uit in een voortgangsrapportage waarin ook getoetst wordt of die op koers zit met die doelen.

Aanbesteding met kwalitatieve criteria: hoe de gemeente Amsterdam de CO_2-Prestatieladder inzet in aanbestedingen

Elk jaar gebruikt Amsterdam de CO_2-Prestatieladder als gunningscriterium in honderden aanbestedingen. Op deze manier draagt de Ladder bij aan het behalen van de klimaatambities van de gemeente. Organisaties met een Ladder-certificering werken niet alleen actief aan CO_2-reductie, maar hebben dankzij het gunningsvoordeel ook een grotere kans om projecten van de gemeente gegund te krijgen. Inkoopadviseur Gabriël Meijer legt uit hoe Amsterdam dit doet en welke voordelen duurzaam inkopen met de Ladder biedt:

Zo zet de gemeente Amsterdam de CO_2-Prestatieladder in bij aanbestedingen

Bestuurlijke erkenning van de prijs van uitstoot. Voorbeeld provincie Utrecht

Maatschappelijke Kosten-Baten Analyses met hoge CO_2-prijs

In Nederland is de maatschappelijke kosten-batenanalyse (MKBA) een goed ingeburgerde methode om besluitvormingsprocessen van nationale, regionale en lokale overheden te ondersteunen. MKBA's worden vaak uitgevoerd voor infrastructurele of gebiedsontwikkelingsprojecten. Het idee achter een MKBA is om de brede maatschappelijke baten en kosten van verschillende scenario's te analyseren, variërend van effecten op gebiedstoegankelijkheid en reistijd tot impact op luchtkwaliteit en broeikasgasemissies.

Lage CO_2-prijs in MKBA's

De provincie Utrecht voert MKBA's uit voor infrastructuurprojecten. In de Provinciale Staten werden vragen gesteld over het gebruikte koolstofprijsniveau in MKBA's, namelijk dat deze vrij laag leek – indertijd was dit €20-80 per ton CO_2-equivalent – in vergelijking met hogere prijsniveaus die destijds in de literatuur beschikbaar waren. Dit leidde tot een besluit van het provinciebestuur om het gebruikte koolstofprijsniveau in MKBA's te herzien. De provincie gaf Klimaatverbond de opdracht om aanbevelingen op te stellen voor een nieuw koolstofprijsniveau, waarbij rekening werd gehouden met verschillende aspecten: een prijsniveau in lijn met het 1,5°C-doel, toekomstige ontwikkelingen, een uitgebreide beschrijving van de verschillende benaderingen van koolstofbeprijzing en de impact van bepaalde keuzes op het uiteindelijke prijsniveau.

Klimaatverbond schreef hierover een uitgebreid rapport, gebaseerd op wetenschappelijke en overheidsdocumenten en interviews met provinciale medewerkers. Dit resulteerde in de aanbeveling: een koolstofprijsniveau van €875 per ton voor het jaar 2022, dat lineair stijgt naar bijna €980 in 2050. Door het toepassen van een risico-opslag van 25% voor toekomstige onzekerheden komt de CO_2-prijs zelfs uit op € 1.175 per ton CO_2.

Belangrijke keuzes voor het prijsniveau

De eerste belangrijke keuze voor het prijsniveau was de algemene benadering: je kiest ofwel voor preventiekosten (alleen rekening houdend met wat nodig is om de mitigatiedoelen te bereiken) ofwel voor de sociale kosten (ook kijkend naar de schade veroorzaakt door koolstofemissies en de impact op het milieu en de samenleving). Aangezien de toepassing in de provincie Utrecht expliciet gericht is op de maatschappelijke kosten en baten van

bepaalde ontwikkelingen, werd de sociale kostenbenadering als de juiste keuze beschouwd. Binnen deze benadering koos Klimaatverbond ervoor om het model van het Duitse Milieuagentschap (Umweltbundesamt) als basis te gebruiken.

De tweede belangrijke keuze was hoe het welzijn van huidige generaties moest worden afgewogen ten opzichte van dat van toekomstige generaties: ofwel prioriteit geven aan het welzijn van huidige generaties, of beide generaties gelijkwaardig behandelen. De aanbeveling was om beide generaties gelijk te behandelen, op basis van intergenerationele gelijkheid.

De derde belangrijke kwestie betrof de zogenaamde kantelpunten, die niet zijn opgenomen in het Duitse model. Kantelpunten zijn bepaalde kritieke punten in onze mondiale ecosystemen, die klimaatverandering verder verergeren. Bijvoorbeeld het smelten van permafrost door stijgende temperaturen, wat leidt tot enorme methaanemissies die verdere opwarming veroorzaken.

Op basis van de aanzienlijke risico's die samenhangen met deze kantelpunten en wetenschappelijke literatuur hierover, was de aanbeveling om een risicopremie van 25% toe te voegen aan het prijsniveau in het Duitse model. Al deze keuzes samen leidden tot de uiteindelijke aanbeveling van €875 per ton CO_2-equivalent.

Aanbeveling en toepassing

De aanbeveling omvatte ook het voorstel om het koolstofprijsniveau elke twee jaar te actualiseren, zodat het up-to-date blijft. De provincie heeft beide onderdelen van de aanbeveling overgenomen.

Deze koolstofprijs wordt momenteel alleen gebruikt in MKBA's. De provincie Utrecht en Klimaatverbond onderzoeken momenteel hoe koolstofbeprijzing ook kan worden geïntegreerd in andere niveaus en processen van besluitvorming, waaronder daadwerkelijke inkoop en aanbestedingen.

Voorbeelden uit Nederland

Wil je meer weten over hoe CO_2-beprijzing in Nederland in de praktijk wordt toegepast? Bijvoorbeeld hoe je CO_2-uitstoot kunt meewegen in beleid en uitvoering, welke CO_2-prijzen naast elkaar kunnen worden gebruikt en wanneer je welke prijs toepast? Lees dan de DeCarb-Pro-publicatie: Van inzicht naar afweging.

6. Volgende stappen: gebruik de DeCarb-Pro strategie

CO_2-beprijzing kan je op verschillende manieren en momenten in jouw organisatie toepassen. Het is belangrijk om te weten dat je op elk moment in een project de kosten van CO_2-uitstoot kunt meenemen in uw beslissingen. Hoe eerder je dit doet, hoe groter de impact op het verminderen van CO_2-uitstoot.

Wanneer kan je CO_2-beprijzing toepassen?

Het onderstaande overzicht is afkomstig uit de DeCarb-Pro-strategie, een uitgebreide handleiding die stap voor stap laat zien hoe overheden CO_2-beprijzing kunnen opnemen in hun inkoop- en aanbestedingsprocessen. De strategie beschrijft hoe CO_2-beprijzing kan worden ingezet om de uitstoot van broeikasgassen te verminderen en publieke investeringen te verduurzamen.

De handleiding neemt gemeenten en andere lokale overheden mee door het hele proces: van het creëren van de juiste voorwaarden binnen de organisatie tot de praktische toepassing bij aanbestedingen en contractbeheer. De verschillende stappen vormen samen een duidelijke route om CO_2-beprijzing een vaste plek te geven in gemeentelijke besluitvorming en inkoopprocessen.

Het overzicht helpt je om een passend startpunt te bepalen. Daarbij staan twee vragen centraal:

- Welke rol heb je binnen de organisatie?
- Waar binnen de organisatie is er enthousiasme en bereidheid om met CO_2-beprijzing aan de slag te gaan?

DeCarb-Pro-strategie

Wil je meer weten over hoe je CO_2-beprijzing binnen jouw organisatie kunt invoeren? Download dan de volledige: DeCarb-Pro_Strategy.pdf

Hoe kies je een startpunt?

Afhankelijk van je antwoorden kies je een startpunt in het schema. Het uiteindelijke doel is om CO_2-beprijzing in alle stappen van het proces toe te passen. Dit versterkt de prikkel om CO_2-uitstoot te verminderen en maakt ons klimaatbeleid effectiever.

